
Transparante beelden van fossielen in het AZL

door W.H. Südkamp

In juli 1993 is de tweede fase van de nieuwbouw van het Academisch Ziekenhuis Leiden (AZL) in gebruik genomen. Het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen stelt bij nieuwbouw van academische ziekenhuizen één procent van de bouwsom beschikbaar voor de toepassing van beeldende kunst; voor deze tweede fase van het nieuwe AZL ging het om f 645.000. Eén van de kunstenaars, Anna Thalia Benus uit Breda, werd aangezocht om een monumentaal kunstwerk voor de centrale entreehal te maken. De opdracht luidde dat patiënten en bezoekers moesten worden gerustgesteld en positief gestemd. Het kunstwerk heeft daarnaast een representatieve en decoratieve functie.

De lokatie omvat twee muren van de betonnen liftschacht, drie etages hoog. Hiervoor zocht Anna Thalia naar beelden op het grensvlak individu - medische wetenschap. Al snel waren de beelden voor de twee grote billboards gevonden. Het treffende gezicht van de vrouw representeert de mens/maatschappij (de buitenwereld). Het andere paneel geeft het nucleotidenpatroon in het DNA weer; deze "genetische vingerafdruk" is voor ieder organisme uniek.

Op de scheiding van deze twee hoofdelementen heeft Anna Thalia stalen "lichtbakken" van 100 x 70 x 20 cm geplaatst, in een rij boven elkaar. De vlakken waar het licht doorheen schijnt zijn naar beneden gericht en verlichten dia's van fossielen. De transparante beelden in de lichtbakken tonen (uitgestorven) organismen, die de ontwikkeling van het leven symboliseren.

Voor de fossielen voor de lichtbakken viel de keus van Anna Thalia uiteindelijk op leisteenfossielen en afbeeldingen uit boeken en zij vond die bij mij. Uit de veelheid aan gemaakte röntgenopnamen van Hunsrückschiefer-fossielen koos de kunstenaar er twee uit. De ene is de slangster *Loriolaster mirabilis* en de zeester *Urasterella asperula* op één plaat, dit was ook de bekende titelplaat van het Geanummer over Bundenbach (Gea 1989, nr. 1). De andere röntgenopname is van de zeelelie *Eutaxocrinus sincerus*, evenals de vorige uit het Onder-Devoon. De overige vijf afbeeldingen tonen een nummuliet; een trilobiet; een witvis: *Leuciscus oeningensis* uit het Midden-Mioceen van Öhningen; een libelle: *Stenophlebia latreilli* uit de Boven-Jura van Solnhofen en een brughagedis: *Kallimodon pulchellus*, uit de Boven-Jura van Painten bij Kelheim.

De fossielen, die in werkelijkheid tussen de 1 en ca. 17,5 cm groot zijn, komen in het kunstwerk heel goed uit door de vergroting van de dia's tot 95 x 65 cm. Zie de afbeelding.

In de andere reeks lichtbakken, die vanaf de etage zichtbaar zijn, zijn opnames verwerkt die de wetenschap verbeelden, zoals een watervlo met jongen;

een ongeboren kind van 4 à 5 maanden oud en een menselijke eicel met spermatozoïden. De beide röntgenfoto's van foetussen zijn uniek, want dergelijke opnamen worden al tientallen jaren niet meer gemaakt wegens het risico verbonden aan röntgenstraling. Anna Thalia Benus heeft - door de enorme afmetingen en de keuze van de beelden - een indrukwekkend kunstwerk gecreëerd, dat alleszins de moeite van het bekijken waard is.

De entree van het AZL (Gebouw 1) ligt aan de Rijnsburgerweg 10, Leiden, direct achter het NS-station. Het AZL is open van 8 tot 21 uur. Telefoon 071 - 263178.

Met dank aan de heer D. Ketting van het AZL en mevrouw A.T. Benus voor hun medewerking aan dit artikel.

Het markantste deel van het kunstwerk van A.T. Benus in de entreehal van het AZL. Het portret van de vrouw is afkomstig van een schilderij van de 15e eeuwse Vlaamse meester Peter Christus.